

faldende store Oren. *Livingstone* saa en Gang en indfødt i stærkt Regnvejr krybe ind under en dræbt Elefants ene Ore og blive fuldstændig dækket af denne lille improviserede Hytte. I Afrika har næsten altid saa vel Hummen som Hammen Stødtænder, der ikke sjældent veje henimod 300 Pund Parret. *Speke* siger, at Elefanterne i Egnene syd for Victoria N'Yansa udmærke sig fremfor alle andre, og at nogle af dem have Stødtænder, der veje over 450 Pund Parret; i Asien mangle alle Humner og flere Hamner Stødtænderne. En fuldvoxen Elefant er, nejagtig maalt, to Gange saa høj som Omkredsen af Forbenets Spor. En Elefantautoritet, *Sanderson*, der i en Aarrække for den engelske Regering har fanget og tæmme Elefanter i Majsur og som staar i Spidsen for en lille Hær af indfødte Jægere, mener, at en fuldvoxen afrikansk Hanelefant med smukke Stødtænder i Indien vilde være 2000 Pd. St. værd, da de indfødte Fyrster kappes om at eje de bedste og skønneste Elefanter. Efter *Sandersons* Udsagn ere gamle Hanelefanter ikke vanskeligere at tæmme end Humnerne, og de ere mere lærvillige end yngre Dyr. Unge Elefanter, „en Tredjedel udvoxne, især Hundyr“, ere efter hans Erfaring vanskeligere at tæmme. *Sandersons* første Jemadar, en Art Formand, gav Kjøttet Skylden. „Er det ikke ligesom med Mennesket,“ sagde han, „hvor vilde dog ikke Kvinderne megen Ulejlighed i Sammenligning med Mændene, der altid ere medgjørige?“ — Jemadaren havde flere unge Koner.

I tidligere Tider har Elefanten levet over hele Afrika: men den er nu udryddet saa vel i Nordafrika som paa Kap og i andre Egne efterstræbes det herlige Dyr stærkt for Stødtændernes Skyld, at man ogsaa dér maa nære Frygt for dets Udryddelse. *Gordon Pasja* skriver saaledes: „Jeg har set de sørgelige Levninger af Tusender af Elefanter; det gjør et vemodigt Indtryk at se en Stabel Stødtænder og at tænke sig, at saa mange stolte Dyr ere bleve dræbte for en elendig Bunke Elfenbens Skyld.“ Elefanterne træffes undertiden i større Flokke. *Denham* saa saaledes en Gang ved Tsadspen 150 og *Barth* i samme Egn 98 Stykker; i Unyoro indtog *Speke* 100 Stykker, og *Livingstone* saa en Gang i den saakaldte

„Elefant-Sump“ ikke mindre end 800 Dyr, dog sikkert ikke som en enkelt Hjord.

Medens der for Øjeblikket ikke findes en eneste tæmme afrikansk Elefant, i det mindste ingen, der gjør Nytte i Afrika — om der skulde opholde sig en eller anden tæmme afrikansk Elefant i en zoologisk Have eller ved et Beriderselskab, vide vi ikke, og *Gordon Pasjas* afrikanske Elefant er et ungt Dyr — bleve tæmmede afrikanske Elefanter i Oldtiden brugte i Landene nord for Sahara. At dette er saa, kan man finde mange Vidnesbyrd hos de gamle Forfattere; til Overflod bemærkes, at man har gamle Mønter, hvorpaa man ser en tæmme Elefant, og at det virkelig er den afrikanske og ikke den asiatiske Art, kan man se af de store Oren, som Elefanten har paa Mønten. Den her afbildede Mønt skriver sig fra *Septimius Severus* († 211 eft. Kr.).

Skjønt det saaledes er en rum Tid siden, at man tæmmede Elefanter i Afrika, synes det, som om man atter snart vil komme til at tage fat derpaa. Forskjellige sagkyndige Mænd have i den seneste Tid foreslaaet at tæmme afrikanske Elefanter, og man har villet faa Sultanen af Sansibar til at give sig af hermed: men denne Monark synes ikke ret at ville gaa ind derpaa. Han spekulerer nemlig i at faa en Jærnvej til det indre og mener, at tæmmede Elefanter ville kunne opsætte Anleget af en saadan. Imidlertid turde Sultanen skifte Mening; vi have set Forslag om at udsætte Premier for den første tæmmede afrikanske Elefant, og overhovedet bliver der jo Dag for Dag udgivet større og større Summer paa forberedende Skridt til Afrikas Civilisation. Penge maa der til for at tæmme Elefanter. Om Betydningen af disse som Transportmiddel i Afrika hersker der kun én Mening, og vi skulle slutte disse Bemærkninger med at haabe, at *Baker* maa faa Ret i at regne *Gordon Pasjas* indiske Elefanter som Medlemmer af „et nyt Missionselskab“, der nok vil opdrage dets vilde afrikanske Bødre, naar det kommer i nærmere Berøring med dem.

Om Englands Magtstilling i det store Hav.

af **P. N. Nieuwenhuis**, Premierløjtnant i Artilleriet.

Da England, Havets Herskerinde, i forrige Aar stod i Begreb med at erklære Rusland Krig, troede man

at denne sidste Magt med sin Flaade vilde kunne tilføje den engelske Handel stor Skade. Man antog i det

højeste, at de for de frivillige Bidrag anskaffede Krydsere, hvoraf to gjæstede vor Havn i Vinter, vilde tage nogle Handelsskibe.

Af en Diskussion i „The Royal United Service Institution“ i London For sommeren 1877 synes det dog at fremgaa, at hverken Flaadens eller Hærens Officerer regnede Englands Magtstilling i det store Hav for sikker. De støttede deres Anskuelse paa Kjendsgjerninger, som, skjønt de ere mere eller mindre kjendte, dog mulig fortjene at fremdrages samlede.

En saadan Kjendsgjerning er da først Ruslands voxende Indflydelse og Magtudvikling i Øst-Sibirien ved det store Hav. Denne følge Engelskmændene med lige saa stor Mistænksomhed, som de følge Ruslands Udbredelse i Mellem-Asien, da Rusland ad begge Veje søger at faa Del i Handelen med Troperne, hvor Verdens egentlige Rigdom findes.

Magtudviklingen i Sibirien er foregaaet langsomt og methodisk. Endnu 1521, da Magalhaens opdagede det store Hav, stode Russerne ved Foden af Uralbjærgene. Først 1587 nedsatte de sig i Tobolsk og 1632 i Jakutsk. Her fik de de første Efterretninger om Amurfloden og vedbleve derfor at trænge videre frem imod Øst; men da de omsider 1638 naaede det store Hav, var det ved Okotsk, hvor en Koloni blev dannet, og ikke ved Amurfloden. I de næstfølgende Aar sendtes imidlertid flere Expeditioner herhen; en saadan grundede Nertsjinsk ved Sjikka, en af Amurflodens Tiløb, men Landet syd for disse to Strømme kunde ikke hævdes over for Mantsjurerne, lige saa lidt som den nærmeste Strækning nord for Amurflodens Udløb (Førliget i Nertsjinsk 1689).

Russerne kunde altsaa foreløbig blot trænge videre mod Øst; de tog 1697 det ny opdagede Kamtsjatka i Eje og byggede der paa Stedet to Skibe (1728), hvormed Bering gjorde sine Opdagelsesrejser. Ved at nedsætte sig i Alaska gjorde Russerne endnu et Skridt imod Øst, men derpaa kom Turen atter til de sydligere Egne. Paa den Tid, da Napoleon I traf sine Forberedelser til en Landgang i England, besatte en russisk Eskadre under Admiral Krusenstern Anivabugten ved Sydenden af den langstrakte Ø Sakalin, som den Gang horte dels under Kina, dels under Japan. En fra Irkutsk udsendt Expedition af Kanonbaade, som skulde aabne Sejladsen paa Amurfloden, forenede sig med Admiralen, og denne folte sig nu stærk nok til 1807 at hejse det russiske Flag i Anivabugten. Den russiske Regering opgav dog atter den gjorte Erobring især af Hensyn til Kina, hvormed der netop underhandlede, og først i den sidste Memeskealder er Rusland atter gaaet frem. I Aaret 1847 blev General Muravief Generalguvernør i Øst-Sibirien, og strax

efter udsendte han en Expedition til Amurfloden, hvorom man dog aldrig hørte noget senere. Den næste Expedition var heldigere; thi den naaede ikke alene Flodens Munding, men den etablerede ogsaa Nikolajevsk og Mariinsk (1851). I Sommeren 1853, altsaa kort før Udbrudet af den orientalske Krig, afsendte Rusland fra Europa to Fregatter og en lille Dampner til Amurflodens Munding, dels for at sikre den ny erhvervede Besiddelse og dels for at gjøre nye Landvindinger.

Tanken var dristig, da Krigsskibene syntes at maatte være prisgivne til de franske og engelske Orlogsmænd i det store Hav, saa snart Krigen udbrød. Russerne nedsatte sig imidlertid i Castrics Bugten, opdagede Kul paa Sakalin ved Din, hvor en Besætning efterlodes og overvintrede i disse Farvande. For at yde dem Understøttelse afsendte Muravief i Maj 1854 en i Sibirien bygget Dampner samt flere Kanonbaade og 1000 Mand Tropper med Kanoner og Proviant ned ad Sjikka og Amurfloden. Til Trods for de med Kina indgaaede Forpligtelser og dettes Tropper naaede Expeditionen efter at have tilbagelagt 550 Mile i Førstningen af Juli den russiske Eskadre. Denne blev derved i Stand til i Petropavlovsk, hidtil Russernes bedste Havn i disse Egne, at modstaa et Angreb af den forenede engelske-franske Flaade. Da den forenede Flaade næste Aar kom forstærket igjen, var Petrovovsk forladt, hvorimod Russerne havde befestet sig ved Amurflodens Munding, saa at Flaaden intet kunde udrette. Efter Krigen gjaldt det for Russerne om at tilvejebringe en sikker Forbindelse fra Sibirien hertil. 1857 drog Muravief atter af Sted, skabte den nye maritime Provins Øst-Sibirien og omdannede dens Hovedstad Nikolajevsk til et stort militært Etablissement. Allerede den Gang hviskedes der dog om, at dette Anlæg her kun var foreløbigt, og under Kinas Forviklinger med England og Frankrig lykkedes det omsider Rusland ved et Pennestrøg (Overenskomsten i Ajjun) at faa hele Kystlandet syd for Amurfloden indtil Usurifloden mod Vest og en Linje mellem Kinka Søen og Havet imod Syd. Denne Linje, som ikke var nøje angivet, forlagdes endelig 1860 til Floden Tumens Udløb paa 43° n. Br. Ved denne Udvidelse fik Rusland endelig en sydlig liggende udmærket Havn i Port May, hvor det os vel kjendte Vladivostok eller „Østens Behersker“ anlagdes. Endelig tog Rusland 1875 efter en Del Rivninger med Japan, hvortil Muravief 1860 afsendtes med 12 Krigsskibe, hele Øen Sakalin i Eje.

Det vil af det ovenstaaende fremgaa, at Rusland indtager en gunstig Stilling i den nordvestlige Del af det store Hav. Det vil vistnok være længe, inden det kan bringe de ny erhvervede Kystlandes Hjelpekilder til

fuld Udvikling; thi dertil fattes en kraftig og dygtig Befolkning, og saa længe de fleste Kvinder, der føres hertil ere Forbrydersker, vil den næppe blive bedre. Og det vil ligeledes vare længe, inden den projekterede Jærnvej fra Vladivostok igjennem Sibirien til Rusland, som en 1875 nedsat Kommission paa det stærkeste anbefalede, vil være fuldført. Men Rusland kan nu her i forholdsvis kort Tid udvikle en stor militær Styrke. I Øst-Sibirien har det saaledes omtr. 20,000 Mand; det raader fra Vladivostok til Castris Bugten over flere udmærkede Havne, som kun sjælden fryse helt til om Vinteren; det har paa Stedet de nødvendige Æmner, saa som Træ og Jærn til Bygning af Skibe, og endelig er der store Kullejer saa vel paa Fastlandet som paa Sakalin. Naar der desuagtet tilføres Kul fra Avstralien, er Grunden den, at de sibiriske Kul ikke overalt ere gode, og at Kræfterne til at bryde dem fattes.

Vi ville forbigaa, hvorledes Japan og Kina have udviklet sig i militær Henseende, men kun bemærke, at det ikke kan være England ligegyldigt, at disse Lande anskaffe Krigsskibe samt bygge Fæstninger, Værfter og Arsenaler. Vi vende os derimod til Nordamerikas Vestkyst. Endnu for en Menneskealder siden boede næppe 500 Evropeere eller Nordamerikanere imellem Kap St. Lucas og Nordpolen; nu tælles de i Hundredetusender. San Francisco er bleven en af Verdens vigtigste Havne, og derfra samt fra Sacramento, Portland, Salem, Stockton o. s. v. udføres Californiens og Oregons rige Frembringelser. Udviklingen indskrænker sig dog ikke alene til de forenede Staters Kyststrækning, men gjælder ogsaa engelsk Columbia og Vancouvers Øen. Fra førstnævnte Sted udføres meget Korn til England, og den nævnte Ø indeholder saa rige Kullejer, at der 1876 kunde udføres over 100,000 Tons derfra. Udviklingen af denne Koloni, som hører under Canada, har været saa stor, at Amerika ser skjævt dertil og gjerne vil bringe den ind under Unionen. Som et forberedende Skridt i saa Henseende maa man regne Kjøbet af Alaska, der nu under nordamerikansk Styrelse og ved nordamerikanske Penge deltager i Vestkystens Opkomst. Dernæst have Nordamerikanerne befæstet Indsejlingen til St. Juan Sundet, saa at engelske Skibe for at komme ind til Victoria, Vancouvers Hovedstad, maa passere nordamerikanske Kanoner, der endog vilde kunne naa selve Byen. Man har udregnet, at disse Kanoner beherske engelsk Ejendom til en Værdi af 54 Mill. Kroner. Endelig har Unionen søgt at udøve et vist Tryk paa Koloniens Indbyggere ved at nægte dem Delagtighed i Washingtontraktatens Fordele under Paaskud af, at de endnu ikke hørte til Canada den Gang i 1870 og 1871 den nævnte Traktat blev afslut-

tet. Selv om Columbia næppe vil give Anledning til krigerske Forviklinger imellem Nordamerika og England, vil disse to Magters Forhold i det store Hav næppe være venskabeligt, og den sidste Magt kan ikke være blind for, at de forenede Stater indtage en stærk Stilling i denne Del af Verden. Nordamerikanerne raade saaledes over Pacificbanen og Telegraflinjer; de have flere befæstede Havnestationer paa Vestkysten, saaledes Marc Island, som Admiral Porter i sin Rapport af 1871 tillagde megen Betydning, og Vancouver ved Columbiaflodens Udløb. Endelig har Nordamerika paa Sandwichsøerne sikret sig et meget vigtigt Kuldepot. Denne Magts Skibe mangle saaledes ikke noget fast Udgangspunkt og have derved fuld Handlefrihed.

Ingen Stat har imidlertid større Interesse at forsvare i det store Hav end England, og de følgende Talstørrelser vise dette i store Træk. Værdien af Handelen imellem Avstralien og England kan regnes til over 700 Mill. Kr. om Aaret; Handelsomsætningen imellem Indien, Kina og England andrager en Værdi af 1600 Mill. Kr.,*) og imellem Vestkysten af Amerika og England er Handelsomsætningen 350 Mill. Kr. om Aaret. England har saaledes paa det store Hav at beskytte en aarlig Værdi af omtr. 2700 Mill. Kr., hvoraf 1600 Mill. gaa forbi Singapore, 540 Mill. gjennem King Georges Sund og 540 Mill. forbi Falklandsøerne. Til denne Beskyttelse bruges i Reglen følgende Styrke: 1 Panserskib og 21 upansrede Skibe samt 4 Kanonbaade ved Kina, 1 Panserskib og 5 upansrede Skibe ved Avstralien, samt kun 7 Skibe med tilsammen 66 Kanoner og 1500 Mand (i Foraaret 1877) i selve det store Hav. Af de sidstnævnte Skibe vare de fire Kanonbaade og to, efter engelske Officerers Udsagn, i daarlig Forfatning. Om end saaledes Englands samlede Magt i det store Hav ikke er ringe, er denne Flaade under en Krig med Rusland eller Nordamerika langt fra heldig stillet. De to sidste Magter have jo befæstede Udgangspunkter, hvor Skibene kunne skaffe sig alt nødvendigt, hvor de i Sikkerhed kunne udrustes paa ny efter en Kamp og hvor de især finde Overflødighed af Kul. Endelig staa disse Stationer i telegrafisk Forbindelse med Regeringens Sæde. England har vistnok ogsaa forskjellige Stationer saa som Hongkong, Vancouvers Øen, Ny Sydwaales, Ny Zeeland, Fidji, men ingen af dem er befæstet, og især ved Hongkong og Vancouvers Øen ere Forholdene mindre heldige. Det

*) Værdien af Englands Handel med Kina er for Øjeblikket i Aftagende. 1872 havde England 85 % af den kinesiske Handel, 1875 kun 79 %; paa samme Tid deltog Rusland kun med 3 % i denne (Revue des deux mondes for Juli 1878).

første Sted har kun 1000 Mand Garnison, en Styrke, som ikke vilde være tilstrækkelig til at kue et Oprør af Befolkningen, hvortil den kunde lade sig bevæge af de omkring Vladovostok boende frie Kinesere. Paa Vancouvers Øen er der kun 200 Mand Tropper, og Indsejlingen til Victoria er paa engelsk Side fuldstændig uden Værn, medens den Omstændighed, at de forenede Stater have besat den ene Side af Strædet, hindrer Anbringelsen af Torpedoer i Løbet. Fremdeles kunne de engelske Skibe paa Stationerne kun erholde Proviant, Kul og enkelte Udrustningsgjenstande; med Hensyn til Forstærkning og Udrustning ere de derimod henviste til *Værfterne i England*. De engelske Kulstationer i det store Hav, 9 i Tallet, ligge desuden langt fra hinanden — fra Hongkong til Vancouvers Øen er der 1600 Mile og derfra til Ny Sydwaales 1800 Mile — saa at Flaadens kraftige Optraeden i høj Grad vanskeliggjøres, eftersom et Krigsskib sjælden kan føre Kul for mere end til en Sejlads paa 600 Mile. Endelig er Stationernes telegrafiske Forbindelse med Regeringen usikker, fordi den gaar over fremmede Landstrækninger, og dette er højst uheldigt, naar det gjælder om at underrette Skibene om en Krigs Udbrud eller naar Ordre skal gives dem i bestemte Retninger. Den før nævnte Pacificflaade paa 7 Skibe vilde saaledes have behøvet Uger for at blive samlet.

Naar man ser hen til disse Forhold, kan det ikke undre, at Engelskmændene have følt sig meget urolige over, at der i Maj 1877 laa 11 russiske Krigsskibe med 75 Kanoner og 2000 Mand i San Francisco. Hensigten med denne Flaade kunde næppe være nogen anden end at true den engelske Handel eller i fornødent Fald at indtage den vigtige Ø Vancouver. Ifjor, da en Krig med England syntes uundgaaelig, afgik dernæst de indkjøbte Oceandampere til Ny York, saa at den fra Nordamerikas Øst- og Vestkyst om Efteraaret til England afsendte Kornmængde (1876: 24 Mill. Quarters), som er aldeles nødvendig for dette Riges Indbyggere, derved blev truet. At England ikke for anden Gang vil udsætte sig for en lignende Situation er naturligt, og talrige Forslag ere derfor fremsatte for at imødegaa de nævnte Farer. Et iblandt dem gaar ud paa at forsøge Tallet af Stationenes

Besætningstroppe, et andet paa at omgive dem med Fæstningsværker, et tredje paa at skaffe sig et Kuldepot, enten i det kinesiske Hav (Formosa, Korea), eller paa Sandwichsøerne; men dernæst kræves især Anlægget af „The Canadian Pacific Railway“ lige til Vancouver Øens Vestkyst. Denne Jærnvej er ved Traktat af 1870—71 bleven lovet Indbyggerne i Columbia, men er hidtil ikke kommen til Udførelse, dels fordi dens Anlæg vil kræve meget store Summer og dels fordi Regeringen troede, at den alt for udelukkende vilde være til Fordel for Columbia. Vi tro dog at have vist, at denne Jærnvej, som vilde skaffe en fortrinlig direkte Forbindelse imellem England og det store Hav, i høj Grad vilde styrke dette Lands Magtstilling dersteds, som baade Nordamerika og Rusland synes at true, og naar dertil føjes, at Banen ikke som „The American Pacific railway“ vilde have at passere en Ørken paa 250 Miles Længde, men vilde berøre det saakaldte „Fertile belt“, hvor meget Korn kunde trives til Gavn for Befolkningen i England, og at endelig Banen vilde være en ny Forbindelse med Australien, synes dens Anlæg ogsaa fra et alment engelsk Standpunkt at være af overmaade stor Betydning.

Vi skulle endnu til Slutning bemærke, at ogsaa den italienske Regering har haft sin Opmærksomhed henvendt paa Ruslands Magtudvikling i Østasien. I „Revista Maritima“ findes saaledes en Rapport fra Kaptajn Canavaro, der med et italiensk Krigsskib besøgte Vladivostok i Eftersommeren 1877. Efter at have dvælet ved Havnens fortrinlige Beliggenhed og paavist, hvor let den kan forsvares mod Angreb fra Sø- og Landsiden, udtaler han følgende: „For Øjeblikket maa man endnu ikke gjøre sig for store Tanker om „Østens Behersker“; men i faa Aar vil her kunne indrettes en imponerende Station, hvorfra Skibe kunne krydse i det store Hav og især i de japanesiske og kinesiske Farvande modvirke den evropæiske Indflydelse. Allerede for Tiden ligge her 6 Orlogsskibe, Krydsere, der ere bestemte til under en Krig med England at spille samme Rolle som „Alabama“. Vladivostok kan snart blive en alvorlig Trusel for andre evropæiske Nationers Interesse i disse fjærne Egne og inden faa Aar en Fare“.

Om Skjørbug som Hindring for Polarrejser,

et Foredrag af Dr. med. O. Storch.

Den 10de Maj 1619, under Kristian den fjerdes Regering afgik fra Kjøbenhavn de to Skibe „Enhjørnin-

gen“ (48 Mand Besætning) og Jagten „Lamprenen“ (16 Mand), førte af Kaptajn *Jens Munck* for at opsøge den